

Javaslatok a moldvai csángómagyar közösségfejlesztési tervhez

**A 2011. április 8-10-i külsőrekecsini, pusztinai konferencia állásfoglalása
(„De minimis koncepció”)**

***„Szükségben egység, kételkedésben
szabadság, mindenben szeretet”***

(Szt. Ágoston)

A moldvai csángómagyarság megmaradása az egész magyar nemzet közös ügye. A moldvai magyar kultúra az európai kulturális örökség része, ezért mindazok, akik segítő kezet nyújtanak a csángómagyarság identitásörzéséhez, egész Európaért fáradoznak.

Mindazok, akiket ez a cél megszólított, magyarok és külföldiek, évtizedek óta törekszenek – a mindenkori lehetőségek keretei között – a csángómagyarság jogainak biztosítására, kultúrájának felmérésére és közkinccsá tételére. Egy évtizede született meg számos civil szervezet részvételével a moldvai csángómagyarság első átfogó közösségfejlesztési cselekvési terve. Az akkor elfogadott dokumentum számos eleme időközben megvalósult: a moldvai és magyarországi civil szervezetek, a magyar állam, a keresztszülők és a magyarországi és diaszpórában élő csángó értelmiség erőfeszítései nyomán ma már realitásként beszélhetünk sok mindenről, ami akkor még álomnak tűnt.

Különösen jelentős eredmény, hogy immár 25 moldvai településen több mint 1700 moldvai csángó gyermek élhet az iskolai és azon kívüli magyar nyelvoktatás, illetve egyéb magyar kulturális pedagógiai programok lehetőségével.

2010-ben a Szeret-Klézse Alapítvány szervezésében konferencia tekintette át az elmúlt 10 év eredményeit, meghatározva a közösségfejlesztés terén szükséges továbblépés főbb irányait is. A 2010. évi tanácskozás megállapításaiból kiindulva, azokat részletezve és az időközben bekövetkezett magyarországi változások tükrében is továbbgondolva 2011. április 8-10-én Külsőrekecsinben és Pusztinában újabb megbeszélésre került sor a csángómagyarság közösségfejlesztési tervének témájában.

A tanácskozás résztvevői üdvözltek, hogy a magyar kormány új nemzetpolitikai stratégia kidolgozását kezdte meg, amelyhez a Magyar Állandó Értekezlet a csángókérdésre is kiterjedő szórványstratégia összeállításával járul hozzá.

A külsőrekecsini, pusztinai tanácskozáson, több hónapi előkészítés után megvitatott és módosított moldvai csángómagyar közösségfejlesztési terv (eredeti munkanevén: „De minimis koncepció”) alapján a politikai stratégiaalkotó munka figyelmébe ajánljuk a konferencia és négy moldvai civil szervezet által elfogadott jelen dokumentumban összefoglalt következtetéseinket, javaslatainkat.

Jelen állapot

A nyelv- és identitásváltás komplex társadalmi folyamat, amelynek feltétele a többi közt az oktatás, intézményrendszer, gazdaság, az élet, a vallás, szociális környezet változása. A polgári, nemzeti identitástudat most van kialakulóban. Kultúraváltás, intenzív modernizáció van folyamatban. Jelenleg 232 ezer csángó él a hét moldvai megyében. Ebből 63 ezer él városban, a többiek falvakban. A nyelvallapot rendkívül eltérő, falvanként. A teljes csángó lakosság 21%-a beszél magyarul (kb. 50 ezer fő), és még 6% passzív nyelvtudással rendelkezik.

Nem csak közösségi szinten kell tekinteni a kérdésre, hanem az egyének szintjén – az egyes emberek miatt is fontos folytatni a munkát.

A moldvai csángómagyarság 3 nagy tömbben él: Moldva, Kárpát-medence (több tízezer fő) és szétszórtan a világban hozzávetőlegesen további 80 ezer fő.

Oktatás

Az oktatás fontos, de nem elégséges feltétele a nyelv és a kultúra őrzésének. 8-9 ezer 18 év alatti csángó gyermek ért vagy beszél magyarul – ebből hozzávetőlegesen 1.700 gyermek tud jelenleg részt venni az oktatási programokban.

- A román tannyelvű iskolákban oktatandó magyar mint anyanyelv kiterjesztése minél több moldvai csángó falura, ahol már megszerveződött, ott a kiterjesztése lehetőleg a falu teljes gyerekpopulációjára óvodától a legfelsőbb helyben elvégezhető osztályig (heti 3-4 nyelvóra + heti 1 óra kisebbségek történelme). Jelenleg 25 csángó településen van magyar nyelvi oktatás (14-ben iskolában is, 11-ben csak iskolán kívül egyelőre), további 25 településen lenne sürgősen szükség rá, és még 30 faluban lenne értelme.
- A jelenlegi oktatási helyszíneken fontos a gyerekpopuláció nagyobb arányának bevonása.
- Román tannyelvű állami óvodákba magyar foglalkozások bevezetése (annak mintájára, ahogyan az iskolákban is történt eddig).
- Magánóvodák létrehozása (az új, 2011/1. sz. tanügyi törvény az óvoda utolsó tanévét kötelezővé teszi a gyermekek számára).
- Kétnyelvű napközik (különösen városi környezetben)
- Minőségbiztosítási rendszer bevezetése a moldvai magyar nyelvű oktatási folyamatra, a moldvai magyar nyelvű oktatási formák presztízsének biztosítása.
- Iskolán kívüli foglalkozások minél több helyszínen, akkor is ha, az adott településen már vannak iskolai magyarórák.
- Első lépésként egy magyar szellemiségű kollégium létrehozását javasoljuk Bákó városában a jelenleg ott tanuló moldvai csángó diákok számára, ebből pedig középtávon váljon ki egy magyar tannyelvű/kétnyelvű középiskola (a létesítendő Kulturális Központon belül).
- Alternatívák: Állami Magyar Tannyelvű Középiskola Bákóban, alapítványi iskola (Bákó), szociális alapon szerveződő iskola, állami finanszírozással magyar nyelvű 9. osztály.
- Magyar nyelven is beszélő tanárok a román tannyelvű iskolák szabad tanári helyeire. Iskolák kiegészítése szakképzett személyzettel. Annak elősegítése, hogy magyar nyelven is beszélő szakemberek kerülhessenek az iskolai vezetőtestületekbe.
- A jelenleg Csíkszeredában működő Csángó Kollégium és a Gyimesfelsőlokon működő kollégium módszertanának ötvözésére van szükség: a moldvai csángó diákok sajátos felzárkóztatását meg kell oldani, azonban különösen a felsőbb osztályosokat nem szabad izolálni, a gyimesi modell szerint székely és gyimesi csángó diákokkal közösen kell biztosítani szállásukat, nevelésüket.
- Csíkszeredában működő Csángó Kollégium: elsősorban oktatási intézmény legyen (nem szociális), ezért fontos a szigorúbb elvárások bevezetése. Az ingyenes bentlakás feltétele a 7,5 pontos érdem- és teljesítményalapú értékelés lesz 2011 őszétől, a 2010/11-es tanév tapasztalatai alapján. 6-os érték alatt nem kap támogatást a gyermek.
- Gyerekek Háza/Magyar Házak létrehozása minél több településen (ezek nem csak az oktatást szolgálják, legfőbb funkciójuk a közösségépítés: az oktatási tevékenységeken túl kulturális, vallási, hagyományőrzési, teleház, információs központ funkciót is ellátnak).
- Egész életen át tartó tanulás biztosítása (népfőiskolai, szakmai képzés, átképzés)
- Iskolai magyar nyelvű könyvtárak
- Nyári óvoda, kisiskolás programok szervezése
- Gyerek-gyerek kapcsolatok Moldva és a Kárpát-medence közt
- Keresztszülő program folytatása, kiterjesztése: egyaránt fontos az anyagi támogatás és a személyes kapcsolattartás miatt.
- Nyári táboroztatás Moldvában, Erdélyben, Magyarországon (önrésszel, korlátozott létszámmal, jutalomként)
- Versenyek szervezése és nyertes versenyzőink továbbjuttatása nemzeti, regionális versenyekre
- Oktatásban részt vevők teljes adatbázisa az adatvédelmi előírásoknak megfelelően
- Mentálhigiénés szempontok bevitele az oktatásba

- Önkéntesek bevonása az oktatási munkába
- Megfelelő speciális segédeszközök, tankönyvek, szöveggyűjtemények, feladatgyűjtemények biztosítása
- A helyi hagyományok kötelező jelleggel kerüljenek be az oktatásba: folklór, tánc, vallási szövegek, magyar nyelvű imádságok, énekek, stb.
- Magyar nyelvű Bákó megyei tanfelügyelő
- Történelemtanítás fontossága (a csángók saját történelme és magyar történelem).
- A tanárok megfelelő lakhatási feltételeinek folyamatos biztosítása.

Kultúra

Moldvában egyszerre zajlik nyelv- és életmódváltás. A többségi nyelv egyre erősebb dominanciája a csángómagyarság saját magyar nyelvjárásának kiveszésével, az életmódváltás a hagyományos csángóföldi életmód tárgyi kultúrájának és szokásainak elenyészésével jár. Ennek a folyamatnak a hatására sokak szemében a magyar nyelvhasználat és a csángó kulturális hagyományok a modernizáció alternatívájaként, a fejlődésből való kimaradás és a hátrányos helyzet forrásaiként jelennek meg. A valóság azonban más: a csángómagyarság éppen saját nyelvének és hagyományainak a korszerű életmódba való beillesztésével, az új körülmények közötti megőrzésével élvezheti ténylegesen egyenlő esélyű partnerként a modernizáció előnyeit, és képes elhárítani az életmódváltás káros hatásait. Céljaink:

- A hagyományos kultúra elemeinek tudatosítása, értékek felmutatása és integrálása a XXI. századi közösség életébe. Nem skanzen létrehozása a cél, de fontos megértetni a csángókkal, hogy a múlt értékeinek ápolása nem a szegénység kultúrájának fenntartását jelenti.
- Tehetségápolás, kortárs művészetek népszerűsítése, támogatása
- Színjátszó csoportok, bábműsorok, táncházak, énekestek szervezése
- Magyar Házak létrehozása minél több településen
- Kulturális Központ Bákóban (kiállító terem, könyvtár, előadó-/konferenciaterem) – ez egy tető alatt kellene legyen a kollégiummal, oktatási központtal, gazdasági tanácsadó irodával, Tourinform-irodával)
- Kulturális szervezőiroda
- Hagyományos mesterségek támogatása, újraélesztése. Autentikus csángó népművészet támogatása, újraélesztése, piachoz juttatása.
- Falunapok szervezése. Meglévő falunapokba csángó hagyományörzés beépítése.
- Ünnepeken, helyi rendezvényeken csángó hagyományörzés beépítése.
- Önálló tájszobák, tájházak, múzeumok és kulturális intézetek keretében tematikus „csángó” kiállítások szervezése
- Gyerekek kulturális programjai
- Kárpát-medencei településekkel együttműködésben: közös kiállítások, gyerektáborok, népművészet kölcsönös megismerése, csángó nap.
- Kárpát-medencei intézmények, múzeumok és a Bákó megyei intézmények szakmai kapcsolatának kiépítése.
- Csángó kulturális műsorok menedzselése, fellépések szervezése.
- A csángó értelmiség bevonása fontos a moldvai törekvések, munka eredményességéhez.

Vallás

Csángóföldet kis mértékben érte el a szekularizáció: a társadalom életében, a gyermekek nevelésében az egyház meghatározó szerepet játszik. A csángómagyar közösségek körében az európai átlagot kiugróan meghaladó azok száma, akik az egyházi hivatást választják. Ennek az értéknek azonban félrekezelése, hogy a moldvai római katolikus egyházvezetés az elmúlt évtizedekben az ortodoxiához hasonló, homogén román felekezetté kívánta tenni az egyházat, megakadályozva a magyar nyelvű hitgyakorlást, illetve vallási eszközökkel is nyomást gyakorolva a magyar nyelvet a mindennapokban használókra. A magyar nyelvű hitgyakorlás, így a magyar nyelvű misézés engedélyezése azonban nemhogy nem akadályozná, hanem erősítené a hívek

hitéletét, és nem a katolicizmus hátrányos helyzetéhez, hanem egyenlőségének kiteljesedéséhez járulna hozzá Romániában. A hívek szolgálata tekintetében az egyháznak és a csángómagyar civilszervezeteknek nem ellenfélként, hanem partnerként szükséges egymásra tekintenie. Céljaink:

- A helyi lehetőségeknek és igényeknek, alkalmaknak megfelelő misézés
- Intenzívebb párbeszéd a Jászvásári püspökséggel és a papsággal
- Kárpát-medencei egyházi szervezetek bevonása a munkába (pl. Iskola nővérek, Piaristák, papok)
- Csángó származású papok hazatérése (kérjük a moldvai, erdélyi és magyarországi püspököktől – a jelenleg Budapesten szolgáló két jászvásári pap mintájára –, akár időszakosan is)
- Templomokba beengedett misézés gyakoriságának növelése, a zsinati határozat értelmében (csoportoknak misézhetnek) minél több alkalom teremtése
- Hagyományos elemek bevitele a román nyelvű misébe (magyar énekek, imádságok – ünnepkörökhöz, időszakhoz igazítottan)
- Énekcsoportok, imacsoportok, rózsafüzér-társulatok moldvai csángó településeken
- A moldvai csángók felkészítése a magyar nyelvű mise fogadására (lehetőleg együttműködésben a jászvásári püspökséggel, szakképzett, lehetőleg egyházi személyek által)
- Más hitéleti tevékenységekbe magyar nyelvű hagyományok bevitele (gyónás, mise előtti imádságok, stb.).

Ifjúság

A fiatalok körében az értékvesztési folyamat mélypontján vagyunk. A hagyományos társadalmi rend szétesni látszik. Céljaink:

- Közösségi programok teremtése
- Önálló ifjúsági szervezet létrehozása, támogatása
- Továbbképzés biztosítása (szakmai, nyelvi, stb.)
- Ifjúsági klubok működtetése
- Sport tevékenységek szervezése
- Bekapcsolódásuk a gazdasági, politikai, oktatási, önkéntes programokba
- Csángómagyar értelmiség megjelenésének, képzésének, hazatérésének és megtartásának támogatása munkahelyek teremtése által

Gazdaság

Az identitás- és nyelvörzés fontos feltétele a (csángó és kárpát-medencei) olyan magyar tulajdonban lévő vállalkozások létrejötte, ahol a kommunikáció elsődleges nyelve a magyar. Sikeres csángómagyar karrierek felmutatása, működése. Céljaink:

- Gazdasági felmérés készítése, prezentálása potenciális befektetők számára, együttműködés a magyar kormány megfelelő szakembereivel, intézményeivel
- Befektetők vonzása Magyarországról (olcsóbb munkaerő, turisztikai potenciál, népművészeti hitelesség, pályázati lehetőségek a befektetők számára: az EU legszegényebb régiója)
- Moldvai csángó befektetők felkészítése, segítése, képzése: szemináriumok, szakmai találkozók, üzleti találkozók szervezése, tanácsadás, pályázatírás
- Fiatal vállalkozók támogatása
- Gazdaságfejlesztő iroda (hitelezési források, lehetőségek felkutatása, pályázatírás, uniós, román állami források lehívása)
- Faluturizmus-hálózat kiépítése, kapcsolat a kárpát-medencei kiutaztató turisztikai vállalkozásokkal, turisztikai csomagajánlatok kialakítása, táborközpontok létrehozása (kárpát-medencei iskolások osztálykirándulásai)
- Helyközi tömegközlekedés és Bákó-Erdély összeköttetésének javítása, Bákó-Budapest repülőjárat.

- Moldvai csángó gazdák támogatása (képzés, stb.), hogy a termékeik eljussanak az erdélyi és nemzetközi piacokra.
- A „székely termék” mintájára „csángó termék” védjegy megvalósítása
- Hagyományos szakmák újratanítása.
- Népművészeti termékekre árusítási lánc kialakítása.
- Gazdasági lobbytevékenység.
- Kulturális menedzsment tevékenység

A csángómagyarság közéleti képviseletének biztosítása terén:

A csángómagyarság érdekképviselete, a csángóföldi magyar-román párbeszéd előmozdítása érdekében kívánatos, hogy a települési és megyei önkormányzatokba (közgyűlésekbe) minél több képviselő kerüljön be romániai magyar szervezetek támogatásával. 2008-ban sikerült ezen a téren először eredményt felmutatni: Magyarfalu az első olyan község, ahol ilyen módon sikerült helyi képviselőt a döntéshozó testületbe juttatni. A csángómagyarság egyenjogúságának kiteljesedéséhez ennek a mintának a terjedésére van szükség.

- Moldvai szervezeteket tömörítő közös platform: Csángó Egyeztető Tanács létrehozása, amelynek tagjai a Moldvában tevékenykedő magyar szervezetek. A Tanács félévente ülésezhet, áttekintve a prioritásokat és keretet biztosítva az egyeztetéshez, tennivalók elosztásához.
- Újabb civil szervezetek megjelenésének támogatása, a meglévő MCSMSZ fiókok önállóságának növelése
- Testvér-települések és testvér-megyék hálózatának kiépítésének, hivatalosításának elősegítése
- Infrastruktúra (út, csatornázás, közvilágítás) fejlesztésének elősegítése

Az állampolgársági kérdésben

Történelmileg magyarországi származású közösségként a csángómagyarság tagjainak lehetősége van a magyar állampolgárság kedvezményes honosítás útján történő megszerzésére. Kárpát-medencén kívüli létéből és az előrehaladott asszimilációból eredően mindemellett a csángóság hátrányos helyzetben van a lehetőséggel kapcsolatos információk megszerzése, a szükséges papírok szakszerű kitöltése, a megkívánt nyelvhasználat bizonyítása és a kérelmek beadási pontjainak megközelítése terén. Az egyenlő elbánás elve alapján szükséges ezeknek a hátrányoknak az ellensúlyozása. Céljaink:

- A honosítás új módja potenciális kedvezményezettjei körének felmérése.
- A moldvai csángómagyarság azon tagjai számára, akikben erre igény van, a magyar állampolgárság egyszerű, költséghatékony és gyors megszerzésének támogatása.
- Az állampolgársággal kapcsolatos információkhoz való hozzáférés terén (elsősorban a csángómagyar falvakban történő személyes tájékoztatás révén) a csángóföldi magyarság esélyegyenlőségének biztosítása, együttműködve ebben illetékes magyarországi és erdélyi szervezetekkel (pl. Demokrácia Központokkal).

Népszámlálás, választások

Kívánatos, hogy a moldvai csángómagyarok kellő információval rendelkezzenek a népszámlálási bevalláshoz, vállalják identitásukat, nyelvüket. Céljaink:

- A népszámláláshoz kapcsolódóan szükséges a felkészítés, tájékoztatás, magyar identitású számlálóbiztosok szervezése.
- Az EU, parlamenti és helyi választások kapcsán minél több helyen szükség lesz csángómagyar képviselőjelöltekre, számlálóbiztosokra magyar politikai alakulataink színeiben.
- Az RMDSZ, MPP, EMNP, valamint magyarságukat vállaló függetlenek támogatása: helyi tanácsokba tanácsosként, polgármestereknek, megyei tanácsba tanácsosként

- Civil szervezeteink nem támogatnak kiemelten egyetlen politikai alakulatot sem, de minddel együttműködhetnek a közös célok elérése érdekében, országos vezetőségüktől pedig támogatást kérnek céljaik megvalósításáért.

Csángó „külpolitika” és „nemzetpolitika”

- Legyenek csángó jószolgálati követek a világ minden táján.
- A csángó ügy nemzetközisítése (EU, USA, stb.)
- Hasonló ügyekért küzdő kisebbségekkel kapcsolatfelvétel, együttes fellépés

Rendszeres kommunikáció:

- Vatikán felé
- Bukarest: Parlament, államigazgatás, kormány, bukaresti magyar nagykövetség
- Erdélyi önkormányzatok felé
- Magyarország felé
- EU felé

A tájékoztatás terén:

Az elmúlt években elsősorban a magyarországi közvéleménynek, valamint bizonyos fokig az erdélyi magyar közvéleménynek a csángókérdésről való tájékozottságát sikerült érdemben emelni. Hátrányban vagyunk ugyanakkor magának a moldvai csángómagyar közösségnek, valamint a román közvélemény tájékoztatása terén, amelyek alapvetően kevés érdeklődést mutatnak a moldvai csángómagyarság iránt, és azt is jelentős részben a román nemzetállami felfogás jegyében kapják meg. Céljaink:

a.) tájékoztatás a nagyvilágban (csángókról)

- Internetes portálok
- Médiában való folyamatos szerepeltetése a témának
- Ismeretterjesztő előadásorozatok
- Román nyelvű tartalmak terjesztése
- Erdélyben kommunikációs kampány, hiteles tájékoztatás
- Dokumentumfilmek forgatása, azok ingyen átadása a román TV számára.
- Kulturális, stb. programokról tájékoztatás

b.) tájékoztatás Moldvában (csángóknak)

- Földi sugárzású csángó rádió (FM) létrehozása, működtetése – szerkesztőség Moldvában
- A már működő, interneten sugárzott rádióadás támogatása
- Kétnyelvű újság – szerkesztőség Moldvában
- Falurádiók üzleti alapon (Lujzikalagor mintájára)
- Mária Rádió földi sugárzásának megoldása
- Jelenlét a román nyelvű médiában
- A különböző magyar nyelvű TV adók kábeltelvíziós társaságok kínálatába való besorolása, ezek népszerűsítése Csángóföldön
- Kulturális, stb. programokról tájékoztatás

Egészségügyi, szociális és környezetvédelmi kérdésekben

Programokat kell indítani az „egészséges Csángóföld” egészségügyi, szociális és környezeti vetületeinek megteremtése érdekében. Céljaink:

- Megelőzés (felmérések, preventív előadások)
- Súlyos esetekben való segítségnyújtás
- Együttműködés a hatóságokkal, egészségügyi intézményekkel
- Közösségépítés, családmockok és szerepük
- Iható víz biztosítása a csángómagyar lakosságú településeken
- Felvilágosító kampányok, egészségügyi nevelés, rendszeres szűrővizsgálatok

- Csángóföld ökológiai értékeinek megőrzése
- Patakok, folyók tisztántartása
- A korszerű hulladékgazdálkodás megteremtésének elősegítése
- Zöld energia, energiahatékonyság

Tudományos kutatások

- Elsősorban alkalmazott kutatásokra van szükség: szociológiai felmérések, közvélemény-kutatások, trendek megmutatása, javaslattétel a vezetők számára.
- Néprajzi értékek felgyűjtése, rendszerezése
- Levéltári kutatások
- Hagyományos kultúra elemeinek dokumentálás (tárgyi és nyelvi emlékek - a tárgyi emlékek is pusztulnak a nyelvállapottal párhuzamosan).
- Szakszerű, objektív régészeti kutatások Moldvában
- Moldvai múzeumokban, kulturális intézményekben legyenek csángó gyűjtemények és csángómagyar szakemberek

Pusztina, 2011. április 10.

Solomon Adrián
Moldvai Csángómagyarok Szövetsége

Nyisztor Tinka
Szent István Egyesület

Bartha András
„Pusztinai Házért” Egyesület

Pogár László
Romániai Magyar Demokrata Szövetség, Bákó Megyei Szervezet

Hegedűs Dóra
a konferencia titkára

A konferencián részt vett szervezetek, szakértők:

Moldvai szervezetek:

Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (MCSMSZ)
„Pusztinai Házért” Egyesület
Romániai Magyar Demokrata Szövetség, Bákó Megyei Szervezet
Szent István Egyesület, Pusztina

Erdélyi és magyarországi szervezetek, intézmények:

Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma - Stratégiai Tervezési Főosztály
Románia Kormánya, Miniszterelnök-helyettes hivatala
Hargita Megye Tanácsa
Romániai Magyar Demokrata Szövetség
Romániai Magyar Pedagógusok Szövetség
A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány, Budapest
Szent Erzsébet Alapítvány, Gyimesfelsőlök
Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács
Magyar Köztársaság Csíkszeredai Főkonzulátusa

Teleki Alapítvány, Budapest
Szent Ferenc Alapítvány, Déva
Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület, Budapest
Csángóföldi Gyermek Magyar Oktatásáért Alapítvány, Budapest

Hozzászóló szakértők:

Bajtai Erzsébet
Benke Pál
Berszán Lajos
Borbáth Erzsébet
Burus-Siklódi Botond
Dr. Hegedűs Attila
Dr. Pozsony Ferenc
Dr. Tánczos Vilmos
Duma András
Ebneht Frigyes
Fekete Réka
Gergely István
Györgydeák Lajos
Hegedűs Dóra
Lászlófy Pál István
Márton Zoltán
Pásztor Gabriella
Posch Dániel
Sógor Csaba
Szolláth Hunor

Moderátor:

Fazakas Csilla

* * *

A konferencián résztvevő moldvai szervezetek az alábbi **kiegészítést** tették a moldvai csángó magyar közösségfejlesztési tervhez:

A 2011. április 8-10-i külsőrekecsini-pusztinai tanácskozáson elfogadott közösségfejlesztési terv megállapításait és célkitűzéseit saját tevékenységünk közös vezérfonalának tekintjük, egyszersmind tájékoztatásul eljuttatjuk Magyarország Kormányának, Országgyűlésének, valamint bukaresti nagykövetségének, mint olyan intézményeknek, amelyekkel a jövőben is szoros együttműködést kívánunk folytatni a csángómagyarság identitásának és kultúrájának megőrzése érdekében. Ez a vállalás nyitva áll más civilszervezetek számára is, amelyek a pusztinai tanácskozáson nem tudták képviselni magukat. Csatlakozásuk egyaránt lehetséges a tanácskozás dokumentumának teljes elfogadásával, vagy hozzáfűzött kiegészítő dokumentummal.

Pusztina, 2011. április 10.